

zakonitih znakov kaznjivega dejanja, ne pomena zakonitih izrazov, uporabljenih v porotnikom stavljenih vprašanjih, jih porotniki po § 326 k. pr. r. niso smeli vpoštevati, temveč soditi zgolj po svojem osebnem prepričanju — ali je bilo izvršeno dejanje, v obtožnici opisano, in ali so obtoženci to dejanje zakrivili.

Zategadelj nedostaje tudi temu ničnosnemu razlogu zakonite podlage.

Neutemeljene ničnostne pritožbe Petra in Pavla D. ter Jakoba K. je bilo torej zavrni in pritožitelje po 2. odst. § 390 k. pr. r. obsoditi v povrnitev morebitnih stroškov kasacijskega postopanja.

**Gerkič.**



## Književna poročila.

*Pravni vestnik.* List za pravoslovje in pravosodje. Izdaja podružnica društva Pravnika v Trstu. Odgovorni urednik dr. K. Ferluga, odvetnik v Trstu. Naročnina za člane Pravnika za celo leto 24 lir, za pol leta 12 lir. V Jugoslaviji znaša naročnina 36 dinarjev na leto. Upravništvo Via S. Giovanni št. 14.

Z velikim veseljem smo začuli lanskega leta vest, da naši tovariši v zasedenem ozemlju, ki so bili že pred vojno ustanovili podružnico »Pravnika« v Trstu, namerjajo izdajati poseben pravniški list, ki naj bi ne bil samo njih glasilo, temveč bi posebno imel nalogo, dajati domačemu ljudstvu pravni pouk v novih državnih razmerah. Ta namera je bila z raznih vidikov absolutno hvalevredna, samo mislil je marsikdo na težave izdajanja, ki jih povzroča sam po sebi sedanji položaj naših, še celo na tako majhno število skrčenih tovarišev v Primorju. S tem večjim veseljem mora vsakdo pozdravljati dejstvo, da je napovedani list že sredi januarja pod imenom »Pravni vestnik« kakor mesečnik stopil v javnost v prikupljivi obliki in s tehtno, postavljenemu programu ustrezno vsebino.

V »našem programu«, podpisanem od dra. M. Pretnarja, predsednika podružnice Pravnikove, je rečeno med drugim:

»Navzlic tem težavam in navzlic nejasnosti razmer, v katerih živimo, je sklenila podružnica Pravnika v Trstu izdajati svoj strokovni list zato, ker je ta neobhodno potreben — ne samo za pravnike, ampak še več za naše uka potrebno ljudstvo. — Sedaj, ko se ne samo pri nas ampak po vsej Evropi državne institucije in zakoni podirajo in izpreminjajo in nam skoraj vsaki dan prinaša nove naredbe in zakonite odločbe, ko je strokov-

njaku težko zasledovati in umevati premnoge in pogosto nejasne in površne zakonite določbe, bi bilo greh, da bi pravniki držali križem roke in ne bi razmotrivali zakonov in naredb ter širili njih znanje med ljudstvo, katero sedaj bolj nego kedaj trpi škodo radi nezadostnega poznanja določb, zakonov in raznih naredb. To hočemo storiti v prvi vrsti z ozirom na razmere in potrebe prebivalcev jugoslovenske narodnosti v Julijski Benečiji, kjer bomo radi pospeševali zdravi razvoj državnih institucij; posebno pozornost hoče naš list posvetiti občinski upravi in pravnim zadevam občin, katere bi morale biti podlaga in glavna zaslonba vsake uprave, in še večjo pozornost upravi pravice, ki jo vrše sodnije. — Prinašali bomo članke v slovenskem in srbohrvatskem jeziku. — Težavna je naloga pospeševati in razširjevati v sedanjem času pravno vednost in pravico — a dosegli bomo to nalogo, ako nas bodo duševno podpirali s prispevki jugoslovenski pravniki in posebno pravniki Julijske Benečije. — Vse te vabimo na sodelovanje. V nadi, da nam tega ne odrečejo z ozirom na važnost pravnega znanja za kulturni razvoj in samostojnost našega naroda v Italiji, pošiljamo prvo številko med svet.

Ta gorak apél naj bi našel gorak odmev iz vrst jugoslovenskih pravnikov! Na njih je tudi, da se novi list vzdrži gmotno in duševno. Najboljše sredstvo je, da se ohranijo stare vezi. Važen praktičen pomen ima »Pravni vestnik« za nas, ker nas hoče seznanjati z novimi pravnimi uredbami države, ki je naša sosedja in bo ž njo neprestano pravnih in gospodarskih stikov. V tem oziru so poučni naslednji članki: Raba slovenskega in hrvatskega jezika na sodnijah Julijske Benečije (št. 1.). — Pravni pregled leta 1920 v zasedenem ozemlju (dr. Pretnar v št. 1., 2., 3/4.). — Pravica pripadnikov kraljevine S. H. S. nastopati na sodnijah Julijske Benečije (št. 2.). — Rzsodbe, proglašene pred okupacijo na ozemlju, sedaj imenovanem Julijska Benečija so brez drugega izvršljive v starih provincah Italije (št. 2.). — Legalizacija listin, napravljenih v Jugoslaviji ter namenjenih za Julijsko Benečijo (št. 2.). — Poučnega značaja je tudi marsikatera »mala vest«.

Znani pravni pisatelji so že priobčili svoje razprave. Tako dr. H. Tuma: Prispevki k slovenski sodni terminologiji (št. 1., 3/4.), prof. dr. M. Dolenc: »Sokrivda pri samomu in sličnih činih« (št. 1.), dr. Fran Goršič: »Autogeneza v pravu?« (št. 2.) in »Greh po potu« (št. 3/4.).

Tudi po svoji vsebini zasluži torej »Pravni vestnik«, da se naroča in razširi zlasti v Jugoslaviji in mu tako zasigura vrlo potrebni obstoj.

*Arhiv za pravne i društvene nauke*, organ pravne fakultete beograjske univerze, ki ga urejmeta vseuč. profesorja dr. Čedomil Mitrović in dr. Kosta Kumandurić, je priobčil v letošnjem 11. letniku (dozdaj izišli 3. zvezki) naslednje članke: Mih. P. Jovanović: Lastnina, njen pravni in socijalno-politični značaj. — Dr. Bogumil Vošnjak: O pokrajinski ureditvi. — Ljub. A. Dabić: O vojaški malomarnosti. — Mijo Novak: Kmetstvu slični odnošaji v Bosni in Hercegovini. — Dr. A. Arandjelović: O poziva'ni tožbi. Živojin Perić: Neodvisnost

in vojna ali odvisnost in mir — Dr. Julij Mogan: O brodolastniku in njegovi odgovornosti. — Dr. Dušan M. Subotić: Delitev zločincev z ozirom na antisocialno voljo. — Dr. Aleks. Badaj: Skupna odgovornost za škodo, storjeno s kaznivimi dejanji v našem bodočem pravu. — Dr. Gjorgje Tasić: Suverenost ustavotvorne skupščine in njenih članov. — Izmed drugih razprav, ki niso izšle pod skupino člankov je omeniti v prvi vrsti: Projekt zakona o uredbi in pristojnosti sodišč od Ivana Kavčnika; Opazke z ozirom na projekt zakona o uredbi in pristojnosti sodišč od dr. Emilijana Bogosavljevića in Mišljenje Djordje Nestorovića, drž. svetnika v pok., o predlogu zakona o uredbi in pristojnosti sodišč, dalje O izpolnitvi predvojnih dolgov od dr. Hugona Werka, o zakonitem dedinskem deležu in o zapustnikovi pravici svobodnega razpolaganja z imovino od Mil. Čobanovića ter O ustnem testamentu od D. Kankovića. — Vrh tega je prinesel Arhiv v teh številkah ocene, odnosno poročila o 14 knjigah in razpravah.

*Ivan Robida: Psihične motnje na alkoholski podlagi s posebnim ozirom na forum. Za medicince in juriste spisal. — Založništvo umetniške propagande. V Ljubljani 1921. Strani 184, cena 54 K.*

V predgovoru, datiranem »septembra 1919«, pravi pisatelj da stopa s tem spisom kot s prvim slovenskim znanstvenim delcem pred slovensko javnost. Menim, da je to »delce« lepo delo, s katerim se prav lahko pokažemo ne samo pred našimi brati Srbi i Hrvati, ampak tudi pred vnanjim svetom. Tudi aktualnosti mu ni odrekati. Šteji ga smemo pač za znanstven in baš radi tega za krepak in prepričevalen prispevek v boju za »sveto vojsko«. In v tem pogledu je tudi njegova važnost gotovo veliko večja, kakor pa v onem, ki meri — na forum Pa o tem pozneje.

Jedrovito in zelo učinkovito popisuje pisatelj vplivanje alkohola na duševne funkcije v eksperimentu, na to razvija svoje medicinsko mišljenje o akutnem zastrupljenju z alkoholom ter prehaja v nauk o bolezenskem pijanstvu, t. j. o pijančevanju, ko je telo vsled trajnega zastrupljanja z alkoholom bolno in se v njem rodi vedno ponavljajoče se poželjenje po vnovičem zastrupljenju. Pisatelj imenuje to pijanstvo — psihotičsko pijanost, dočim so naša ušesa vajena na izraz »patološka pijanost«. Nadaljuje pisatelj z naukom o kroničnem alkoholizmu, ki ga šteje za pravcato duševno bolezen, razpravlja nato o alkoholu in dedičnosti, prinaša še posebno poglavje o alkoholu in nrvnosti. Nazadnje razlaga v nekakšnih specialnih člankih nekatere tipične oblike alkoholskih psihoz.

Medicinski del monografije se mi vidi za juriste prav posebno važen. Pri Robidi dobi jurist, ki se hoče informirati o tej snovi, lahko umljive, prikupljivo obdelane razprave skoro o vseh straneh alkoholskega pitanja. Starejšemu juristu, ki se je v praksi pečal z vprašanjem te stroke, se zdi, kot bi srečal tuptam znanca iz svoječasno proučenih kazenskih spisov, t. j. kot bi bil pisatelj svoječasno izdelano mnenje, namenjeno v praktičnem primeru za forum, preobličil v abstraktno formo in prenesel v svojo knjigo. To pa naj nikakor ne velja za očitek, ampak za prednost

knjige, ker dokazuje, da pisatelj govori iz svoje psihiatriške prakse. Medicince bodo zanimali strokovni izrazi in pa od pisatelja samoopazovani primeri. Ali preko teh meja niti jurist niti medicinec ne bosta mogla slediti avtorju — s pridom za svojo vedo.

Na naš forum se pisatelj sam noče ozirati, češ, dnevi dandanes pri nas veljajočih zakonov so itak že šteti. A tudi razstališče drugih konkretnih zakonov pisatelj noče razpravljati. Razodene nam pač, da je strog determinist in je mnenja, da ves kazenski sistem napram psihopatom odpove (str. 174, 175). Ni, da bi se prerekal s pisateljem glede determinizma, ali eno velja za moderno naziranje, namreč, da kaznujemo (kar bi kot strogi deterministi sploh ne smeli!!) iz praktične potrebe in to le tam, kjer more storilec presoditi antisocialnost svojega dejanja; izven tega okvira pa zahtevamo očuvalna sredstva (»mere bez bednosti«). Zato menim, bi bilo zelo umestno, da bi bil pisatelj stopil na realna tla katerega koli zakonika in obdelal, če je že pisal za Jugoslovane, izrazito vsaj eno izmed pri nas veljajočih prav raz svoje stališče. Izrazito, pravim, ker se je prikrito vendar oziral na avstrijski kazenski zakonik —. Kako naj drugače razumem mesto (str. 77): »Ker ni psihotične pijanosti v zmyslu zakonitih določb smatrati za navadne pijanosti, ampak za psihoze, tudi niso zanje uporabni zakoni, ki kaznujejo pijanost kot tako, ako se je v njej zagrešil zločin, . . .« Od mene podčrtane besede cikajo odločno na naš zakonik, vse skupaj pa ni vselej pravilno. Kajti naš zakonik stoji na drugem stališču; saj govori o storilcupijancu, ki ve iz skušnje, da je v pijanosti podvržen silnemu ganotju srca, ali pa celo o zastaranem pijanstvu (§§ 523, 524 k. z.)

Če se že pisatelj ni oziral na naše zakone, bi pa vendar pričakovali, da se bo držal vsaj naše vkoreninjene pravne terminologije. Ne rečem, njegovi izrazi niso slabi, včasih celo uvaževanja vredni. Ali mestoma so pa tako čudno zverženi, da bodo čisto gotovo izzveneli brez vsakega trajnega vpliva na pravno terminologijo. N. pr. kaj naj rečemo k »nagonkom«, ali »tvarozmožnosti«, ali celo k »neodoljivi usponitvi« (unwiderstehlicher Zwang)? Tu gre pisatelj predaleč od izoranih tirov! Inače pa spada haš besedotvornost in živahni stil avtorjev k njegovi »osebni noti« in ta dva dajeta njegovemu delu posebno mičnost, da se rado in gladko čita.

**Dr. Metod Dojenc.**

*Dr. A. Ogris: Borba za jugoslovansko državo.* V Ljubljani 1921. Založila Tiskovna zadruga. Zbirka političnih, gospodarskih in socialnih spisov VII. zv. Cena 32 K.

Za našo javnost povsem nove stvari odkriva Ogrisov spis. Vsled stroge avstrijske cenzure smo med vojno le malo slišali, kaj delajo naši izseljenci v tujini in kako se trudijo, da bi pridobili zapadne države za našo nacionalno državo. Le tuintam je tajno krožila kaka novica, ali pa smo iz raznih avstrijskih protiodredb skleпали, da se mora v tujini nekaj pripravljati. O delovanju Jugoslovenskega odbora, katerega predsednik je bil Trumbić, smo le malo vedeli. Njegovo delovanje, zlasti njega sloven-

skih članov, nam odkriva sedaj Ogris. V »Borbi« nam popisuje, kako je agitiral v Franciji, Angliji, Italiji in Ameriki, kako je prišlo do dobrovoljniške akcije, kako se je sklepala krfska deklaracija, vršil rimski kongres zatiranih narodov in kako se je ameriansko javno mnenje postavilo na našo stran. Ogrisova knjiga je jako aktualen spis, ki ga bo z velikim zanimanjem čital vsak inteligent.

Knjiga se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

*Dr. Josip Šilović: Kazneno pravo. Za svoje slusače priredio. — Zagreb 1920.; naklada St. Kugli knjižare hrvatskog sveučilišta i jugoslavenske akademije Zagreb. Strani XV. in 384; cena 144 K.* Ta knjiga je odpomogla živi potrebi! Pisatelj je bil svoj čas izdal Jankovo kazensko pravo, a pet izdaj je popolnoma pokupljenih. Tudi njegovih predavanj iz kazenskega prava, tiskanih kot scripta, ni nikjer več dobiti, razen tistih izvodov, ki romajo od dijaka do dijaka pred izpitom iz roke v roko. Nova knjiga se drži razporedbe Jankovega sistematiškega dela »Das österreichische Strafrecht«, ima pa obdelano tudi glavo IX. in X. srb. kazenskega zakona, držeč se pri tem drja. Tome Živanovića „ОСНОВИ КРВНИЧНОР ПРАВА“. Za pravnike, ki so vpisani na zagrebški ali ljubljanski univerzi, je to danes edini učni tiskan pripomoček poleg zakonikov. Pa tudi našim praktičnim pravnikom bo knjiga dobro služila, osobito tistim, ki nimajo Živanovičevega komentarja k srb. kaz. zakoniku pri roki. Knjiga je pisana zelo jasno, navedeno je mnogo vzgledov iz domače prakse, kar razumevanje dobro pospešuje. Poblížjo oceno si pridržimo za drugo priliko. Vsekakor naj že v tej kratki oznanitvi dela izrečemo željo: naj bi našlo Šilovičevo delo tudi med Slovenci toliko prijateljev kot pri bratih Hrvatih! **Dr. M. D.**

*Stojan M. Protić: Vladni predlog ustava. Jedna kritika.* Beograd. Izdanje trgovine hartije Pantić i drug. 1921. Str. 120 (v cirilici); cena 5 din.

Brošura je prigodnica, napisana na brzo, tako na brzo, da se pisatelj sam opravičuje, naj bi čitalec imel to na umu, ne radi tega, kar je pisatelj rekel, ampak radi tega, česar ni rekel in radi onega, kako je rekel. Za to, kar je rekel, ne zahteva nikakšnega pardona! Tako nagovor na čitalce z dne 30. jan. 1921. In v resnici, delu se pozna brzost. Mimo debelih tiskovnih pogreškov je tudi forma neenotna; osobito velja to glede opazk.

Po predgovoru splošne vsebine o kratkoči ustave pride četvero zaglavij brez napisa. V prvem žigosa Protić postopanje vlade osobito tudi glede »vezirskih obznana«, brani svoj načrt glede določil z veljavo navednega zakona. V drugem zaglavju kritikuje oni predlog ustave, kakor si ga je Pašičeva vlada osvojila po prenarredbi načrta Lazárja Markovića. V dodatku je ta predlog dobesedno natiskan, kar vse, ki nismo s parlamentarci v neposredni zvezi, zelo veseli, ker na ta način dobimo besedilo v roke, o katerem bi drugače le ugibali! To drugo poglavje v podrobnem kritikuje določila vladinega predloga glede osebne svobode, tiska, lastnine, državnih oblastev, kralja, njegovega namestovanja, narodnega predstavnštva, ministra vojne, upravnih oblastev, sodišč, državnega gospodarstva, vojske, izmen ustave. Povsod le nekaj stavkov, vdar na vdar, ostrih misli,

včasih tudi kaustičnih, morebiti še preveč. (Primer na str. 37: za zadnjo opazko: »Za radikale još bih samo ovo dodao: Fakat da so protiv Senata tako odlični demokrati kao što su pok. Kraji Milan i g. Svetozar Pribičević, treba baš, da bode jedan ozbiljan razlog više da budu za Senat.) V tretjem zaglavju govori pisatelj posebej o parlamentarni monarhiji in o pokrajinski upravi. Tu stoji napisan Protićev kredo (str. 55.): Srbija . . . »i sad treba da prednjači u tome, ako hoće da ostane stožer i prva medju ravnima u ujedinjenoj državi Srba, Hrvata i Slovenaca.« Zadnje, 4. zaglavje prinaša široko razpredeljeno polemiko zoper nazore Vesnića i L. Markovića v pogledu na italijansko ujedinjenje in uporabnost tega primera za nas. Tu je Protić nanizal srečne citate 17 izbornih tujih del (Yves Gyot, E. Lolini, Sidney Low), ki kažejo in razlagajo notranjo vez dogodkov italijanskega ujedinjenja. »Proces ujedinjenja treba da se izvrši ne samo s polja nego i u dušama, u celokupnom životu narodnom,« je Protićeva vodilna misel (str. 77.). Tem četvero zaglavjem sledeče »male dopune« so prilični polemični namečki, za katere menda še najbolj velja uvodno pisateljevo opravičilo.

Da smo naznanili to brošuro prigodnico, za to nam ni dalo povoda samo ime autorja kot enega izmed političnih tvorcev naše države. Smatramo za dolžnost, da opozorimo ob tej priliki naše kroge na nedostatek na našem knjižnem trgu. Kar edira Protić o teh časih, ko se kuje ustava, je pač tolike važnosti, da bi se moglo v naši publicistiki vsaj registrirati in s tem dati priliko, da opozorjeni interesenti delo nabavijo in čitajo Ali knjige, brošure, ki izidejo v Beogradu, pri nas niti ne pridejo na knjižni trg in če jih naročiš, traja skoro celo večnost, da Ti pridejo v roke. Cirilskih spisov se pri nas res ne kupuje mnogo. Ravno tako je tudi resnica, da našiti slovenskih knjig, brošur, revij v Beogradu ne dobiš zlepa na pregled, kamo i v nakup. To naj bi postalo drugače, in če bi bilo treba našim knjigarjem nekaj malega žrtvovati. Izplačalo bi se pač radi procesa »ujedinjenja — u dušama« . . .

**Dr. Metod Dolenc.**

V *oceni Ehrlichove knjige* »Grundlegung der Soziologie des Rechts« v lanskem letniku str. 304. in nasl. se mora završek na str. 307. glasiti tako-le: »Našim učenjakom, ki so se dejali (ne: dajali) znanstveno voditi (ne: voditi) o teh vprašanjih, a so zašli v metafizične sfere, kakor da se človeštvo izza 17. in 18. stoletja še ni ničesar naučilo, očitajo celo skromni praktični pravniki, češ da jih pušča njihova »statična« (ne: statistična!) metoda na cedilu, kadar se spravijo na problem revolucije ali na vprašanja, ki se tičejo naših novih razmer. Zelo zajemljivo je, da niti ti dinamikarji ne priznavajo nobenega od države nezavisnega življenjskega reda in da operirajo deduktivno z golim *vivizmom* (ne: *vizumom*!). Tudi ta struja komponira brez kontrapunkta.« — Nadaljnje tiskovne napake so: na str. 304. v 18. vrsti od zgoraj beri: Gnaeus Flavius ne: Gnaccus Fl.; na str. 306. v 18. vrsti od spodaj beri: Lebens ne: Hebens; na str. 306. v 4. vrsti od spodaj beri: pravoslovja ne: pravoslavja; na str. 306. v 1. vrsti od spodaj beri: svoje ne : svojo.